

AJANKOHTAISTA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN KATSAUS 1/2017

Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin (EIT)

Valitukset lisääntyivät selvästi vuonna 2016

Valitusten määrä EIT:een lisääntyi viime vuonna peräti 23 %. Kasvua selittää ennen kaikkea Turkissa tapahtunut epäonnistunut vallankaappausyritys. Käsittelyä odottavia valituksia oli vuoden lopussa 79 750 kpl, kun vuotta aiemmin niitä oli 64 850 kpl. Viime vuoden tuomioista suurin osa kohdistui seuraavin maihin: Venäjä (228), Turkki (88), Romania (86), Ukraina (73), Kreikka (45) ja Unkari (41). EIT:n vuosikertomuksessa avataan tilastojen lisäksi merkittävien tuomioiden sisältöä. Etenkin suuren jaoston antamat 27 tuomiota, joista monet olivat ns. ennakkotapaussuhteisia, valottavat EIT:n ratkaisulinjan kehittymistä. Ratkaisutoiminnan lisäksi EIT kävi dialogia eurooppalaisten korkeimpien oikeuksien edustajien kanssa. EU:n Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittymisestä käytyjen keskusteluiden vuoksi tauolla olleet tapaamiset EU-tuomioistuimen kanssa käynnistyivät uudelleen.

[Annual report \(provisional\) 2016](#)

Lapsen tapaamisoikeuden turvaaminen toisen vanhemman sitä haitatessa

Tapauksessa *Wdowiak v. Puola* lapsen isä vei tapauksen EIT:een väittäen, että Puolan viranomaiset eivät olleet ryhtyneet tehokkaiisiin toimiin tapaamisoikeuden turvaamiseksi. Vanhemmat olivat lopettaneet yhteisasumisen ja sopineet tapaamisista jo pian lapsen syntymän jälkeen. Äiti kuitenkin esti osan tapaamisista ja muutti lopulta Saksaan, jolloin tapaamiset eivät toteutuneet lainkaan yli vuoden ajan. Tapausta käsiteltiin tuossa vaiheessa oikeudessa Haagin lapsikaappaussovimuksen pohjalta ja tapaamiset saatiin toteutumaan. Vanhemmat veloitettiin myös sovitteluun, josta äiti kuitenkin vetäytyi. Tässä vaiheessa 9-vuotias lapsi alkoi suhtautua vihamielisesti isäänsä ja tapaamiset vaikeutuivat jälleen. Oikeudessa asiaa käsiteltiin useaan otteeseen. EIT katsoi, ettei Puola ollut loukannut toimillaan isän oikeutta perhe-elämään, koska viranomaiset olivat useilla eri toimilla pyrkineet turvaamaan tapaamisoikeuden toteutumisen. Tuomio pitää sisällään vahvan moitteen tapaamisesta estänyttä äitiä kohtaan ja on kiinnostavaa luettavaa Suomessakin käytyä ns. vieraannuttamiskeskustelua ajatellen.

[Judgement \(Fourth section\) Wdowiak v. Poland](#)

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea

Syrjintä yhä yleinen ongelma Euroopan neuvoston jäsenmaissa

EN:n sosiaalisten oikeuksien komitea, joka tutkii ovatko Euroopan sosiaalisen peruskirjan hyväksyneet maat noudattaneet peruskirjan määräyksiä, on julkaissut yhteenvedon viime vuoden tuloksista. Tarkastelu kohdistui 34 jäsenmaan toimeenpanoon työhön, koulutukseen ja yhdenvertaisuuden mahdollisuuksiin liittyvien artikloiden osalta. Huomiota kiinnitettiin muun muassa vammaisten henkilöiden oikeuteen itsenäiseen elämään, sosiaaliseen integraatioon, miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon sekä työntekijöiden suojaan työntekijän maksukyvyttömyys- tai konkurssitilanteissa. Yhteenvedossa on 513 päätelmää, joista 166:ssa valtion toiminta ei ollut peruskirjan mukaista. Ongelmat liittyvät etenkin syrjintään eri perusteilla, vammaisten henkilöiden heikkoon integraatioon niin työmarkkinoille kuin laajemminkin yhteiskuntaan sekä miesten ja naisten väliseen palkkaepätasa-arvoon. Myönteistä oli etenkin vammaisten henkilöiden syrjintään puuttuvan lainsäädännön kehittyminen monissa maissa.

[Discrimination remains widespread in the states parties to the European social charter](#)

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu

Ihmisoikeusvaltuutettu paheksuu Venäjän perustuslakituomioistuinta ratkaisusta estää Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antaman tuomion toimeenpano

Venäjän perustuslakituomioistuimen ratkaisu, jonka mukaan EIT:n Venäjälle nk. Yukos – tapauksessa antamaan tuomiota ei tule panna sellaisenaan täytäntöön, on ihmisoikeusvaltuutetun mukaan kauaskantoinen ihmisoikeuksien kannalta niin Venäjälle kuin laajemminkin Euroopalle. Ratkaisun taustalla on EIT:n tuomio vuodelta 2014, jossa se tuomitsi Venäjän suuriin korvauksiin energiyhtiö Yukosin entisille osakkeenomistajille. Tuomiota ei pantu täytäntöön ja vuonna 2015 Venäjän perustuslakituomioistuimen katsoi, ettei Venäjä ole sidottu panemaan täytäntöön EIT:n ratkaisuja, mikäli se katsoo niiden olevan ristiriidassa sen oman perustuslain kanssa. Ratkaisu johti nopeasti uuden linjauksen mukaisen lainsäädännön vahvistamiseen. Venäjän oikeusministeriön pyynnöstä perustuslakituomioistuin käsitteli vielä nimenomaisesti Yukos –ratkaisua ja tuomioistuin päätti nyt estää tuomion täytäntöönpanon suurelta osin. Tuomion julkistamisen yhteydessä tuomioistuimen puheenjohtaja sanoi eurooppalaisen järjestelmän ihmisoikeuksien suojelemiseksi olevan perustavaa laatua olevan arvon ja toivoi Venäjän ja EIT:n löytävän tässä asiassa yhteisymmärryksen.

[Statement by the human right commissioner](#)

[RT: Russian constitutional court rejects ECHR order of \\$2bn Yukos compensation](#)

Euroopan unionin tuomioistuin

Terroristiseen järjestöön kuuluneen henkilön oikeus turvapaikkaan

EU:n tuomioistuimen suuri jaosto on antanut ratkaisunsa tapauksessa, jossa kyse oli terroristiseen järjestöön kuuluneen henkilön oikeudesta turvapaikkaan. Ratkaisussa punnittiin Geneven pakolaissopimuksen, YK:n peruskirjan ja turvallisuusneuvoston päätöslauselmien sekä EU:n oman sääntelyn rajapintoja. Tuomioistuin on aiemmin tapauksessa *B ja D* linjannut, ettei yksistään se seikka, että henkilö on kytkeytynyt EU:n terroristiseksi järjestöksi luokittelemaan järjestöön estä turvapaikan hakemista ja myöntämistä, vaan kussakin tapauksessa täytyy yksilöllisesti selvittää henkilön osallisuus terroristisiin tekoihin. Nyt ratkaistussa tapauksessa kyse oli turvapaikanhakijasta, joka oli kansallisessa tuomioistuimessa tuomittu terroristiseen järjestöön kuulumisesta ja toiminnasta järjestössä, vaikkakaan häntä ei voitu osoittaa suoranaisesti terrorististen tekojen tekijäksi. Tuomioistuin linjasi, että tuomio oli tässä tilanteessa yksistään riittävä peruste poissulkemaan oikeuden turvapaikkaan.

[Judgement of the Court \(Grand Chamber\) in Lounani](#)

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

Siirtolaisuus, syrjintä, turvallisuus ja oikeuksien edistäminen prioriteetit vuodelle 2017

EU:n perusoikeusvirasto jatkaa kuukausittaista raportointiaan turvapaikanhakijoiden ja siirtolaisten tilanteesta. Tulossa on myös selvitykset biotunnisteiden käytöstä rajavalvonnassa sekä siirtolaisten integraatiosta. Syrjinnästä eri perusteilla on luvassa myös useita tutkimuksia. Turvallisuuden ja perusoikeuksien vaalimisessa tulee johtaja Michael O'Flahertyn mukaan pitäytyä laillisuusperiaatteessa, välttämättömyydessä ja suhteellisuudessa. FRA:n uutena teemana tulee olemaan perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittavan kulttuurin tukeminen. Tänä vuonna 10 vuotta täyttävän FRA:n johtaja linjasi tulevia painopistealueita puheessaan Euroopan parlamentissa.

[FRA: Director's speech on 2017 priorities in European Parliament](#)

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

Kriisit lööpeissä, ihmisoikeusneuvosto ei

Kriisien keskiössä työskentelevä YK:n ihmisoikeusneuvosto saa tehdä työtään huomattavasti vähemmällä mediahuomiolla kuin YK:n turvallisuusneuvosto, käy ilmi neuvoston medianäkyvyydestä tehdystä selvityksestä. Vähäinen ja harvoin asioihin keskittyvä mediahuomio nähdään haasteena työn julkisen silmälläpidon ja vaikuttavuuden kannalta.

[URG Report: Media coverage of the UN Human Rights Council in 2016](#)